

ACTA SYNODE KAMPEN.

Later dan gewoonlijk geschiedt zijn de Acta van de laatst gehouden synode verschenen; wil men de overschrijding van de normale tijdgrens als een minus aanmerken, dan wordt naar onze mening dit deficit overtroffen door een plus aan accuratesse: deze Acta zijn een model van nauwkeurigheid.

We zeggen niet 't minste kwaad van hen, die in copie of druk de uitgave van de allereerste synoden na de Vrijmaking verzorgden: ieder, die weet wat er vastzit aan het scribaat van een synode en in rekening brengt de moeite die de drukkers hadden na de bevrijding aan materiaal en geschoold personeel te komen, en bovendien overweegt, dat na de beëindiging van de synodesittingen de scribae vaak boven hun gewone taak als dienaren des Woords in snel tempo de omvangrijke Acta voor de druk gereed moeten maken, zal er zich wel voor wachten, gul of haastig te zijn met zijn critiek. We hebben respect voor wat onder moeilijke omstandigheden ook toen is bereikt.

Dit neemt niet weg, dat juist in officiële geschriften, die gedurig moeten gerandpleegd worden, meermalen voorkomende drukfouten zeer hinderlijk zijn — aan dit euvel zijn latere, met name de Acta 1951, ontkomen: de Kamper „Handelingen” beantwoorden aan hoge eisen van acritic. Als bijzonderheden zijn o.a. te vermelden, ten eerste: dat ingevoegd is een kaartje van de uitgestrekte Noord-Oost-polder, waarvan aanstonds zijn af te lezen de plaatsen van samenkomst en het aantal kerkliden daaronder ressorterende. En ten tweede, dat wat iemand op 't eerste gezicht misschien zou houden voor een geheime code, niet anders is dan een vernuftig uitgedacht afkortings-systeem, dat in enkele pagina's een overzicht geeft van presentie of absentie (met opgegeven reden) van alle synodeleden en hoogeraren op elke synodesitting. Vanzelf was ook hier de volmaaktheid niet te bereiken: zo werd al of niet presentie, gelijk terecht te doen gebruikelijk is, geconstateerd bij de aanvang der zittingen, terwijl b.v. ondergetekende meermalen wel dit begin kon meemaken, maar dan moest heengaan om de kerken in belangrijke procedures van dienst te zijn. Met dit voorbehoud is op deze Acta van toepassing het spreekwoord, dat de kerken opwekt tot nauwgezetheid, niet als idool, maar als acte van trouw: l'ordre est parfait, on reconnaît l'église.

Over het ontbreken van verschillende rapporten willen we niet uitwelden: ter synode is over de al of niet wenselijkheid van 't opnemen van rapporten genoeg gesproken. Onze mening is, dat enige vermeerdering van drukkosten niet opweegt tegen het ongerief dat men heeft, indien later raadpleging noodzakelijk blijkt, en allerminst tegen het bezwaar, dat door de ontstentenis van een rapport ook ontbreekt de motivering van het daarop rustende besluit.

Van de Kamper synode is terecht gezegd dat ze, minutieus in het stuk der zelfbeproeving, gezocht heeft naar de ware zakelijkheid. Sommigen meenden: begin van een nieuwe koers. We kunnen ons voorstellen, dat velen er prijs op zullen stellen, mede tot nader toetsing van deze opinieën, de Kamper Acta in persoonlijk bezit te hebben. Ons dunkt: ze zullen zich achteraf niet beklagen, zich de daaraan verbonden uitgave getroost te hebben. De uitgever Zalsman zorgde voor een degelijk, keurig uiterlijk. P. D.

„Om wél te doen”, Gedenkschrift, uitgegeven ter gelegenheid van de zestigste Centrale Diaconale Conferentie van „De Gereformeerde Kerken in Nederland”, gehouden 18 Juni 1952 te Kampen.

Ter gelegenheid van de zestigste Diaconale Conferentie heeft het Centrale Comité van deze Conferentie een gedenkboekje doen uitgeven, dat we hier even aankondigen. De bedoeling van het Comité met dat boekje was het geven van enige actuele voorlichting omtrent de diaconale arbeid. Deze wordt van buiten af al meer bedreigd door het oprindende „koud” socialisme van na de oorlog, ten gevolge waarvan de Staat zich al meer „taken” toeëigent, ook en vooral in het verzorgen van de armen — al worden deze zo niet meer genoemd! En van binnenuit dreigt steeds de tendenz dit werk te ont-Geestelijken. Diaconale zorg wordt dan verzakelijkt, veradministreerd en gereguleerd en de kern, het hart ervan, de Geestelijke en dus persoonlijke verzorging van broeders en zusters, gaat daardoor te loor. Speciaal aan deze twee gevaren dacht het Centrale Comité toen het de opdracht tot het schrijven van dit boekje gaf.

„Om wél te doen” (deze titel werd ontleend aan 1 Tim. 6:17—19, nieuwe vertaling) bevat drie stukken. Vooreerst een (om des tijds wil niet uitgesproken) toespraak van de Voorzitter der conferentie, br J. H. Veenkamp, waarin hij onder de titel: „In vogelvlucht” een en ander memoreert omtrent de arbeid der diakonen gedurende de laatste zestig jaar (p. 7—16). Daarna volgt een opstel van ondergetekende over: „Geestelijk armenzorg”, waarin resp. geschreven wordt over: Het dreigende gevaar; Geestelijk; Geestelijk leven en stoffelijk goed; Gees-

e. Ik geloof, dat er nog een gegeven is in het Woord Gods over Josia, dat rechtvaardigt te zeggen, dat hij 't recht des Heren wilde bestellen. En wel dit, dat hij een groot paasfeest houdt. Het is niet zonder grote oorzaak, dat we niet alleen bij Josia, maar ook bij Hiskia lezen van een paasfeest (2 Kron. 30). Reformatie leidt tot het Pascha! Typisch, maar niet verwonderlijk. Want pasen is het feest van de uittocht uit Egypte, uit het diensthuis der zonde; is het feest van de voldoening en verzoening door het bloed des verbonds, dat heenwijst naar het bloed van onze Here Christus op Golgotha. Hiskia en Josia en al de vromen van de oude kerk hebben het telkens weer geloofd, dat alleen bondsbloed reinigt van alle zonde. Daarin hebben ze de rechtvaardiging en de heiliging en de aanvang van de verheerlijking van hun leven en van gans het kerkvolk gezien en ontvangen. Daarin alleen zocht Josia de vernieuwing van zijn volk. En zo mag ik zeggen: de verlossing door Christus' bloed is ook in de oud-testamentische kerk onder de koningen van Juda de kracht der reformatie in de kerk en in het brede leven. Daarvan alleen hadden ze verwachting. En zodra Juda dat niet meer zag en geloofde, zonken de kerk en gans dat volksleven weer weg.

Dat moeten wij ook blijven zien. Wij moeten heus de vernieuwing van de kerk, zeg maar: de doorgaande reformatie van de kerk in Nederland en in Europa, en de vernieuwing van het volksleven nergens anders van verwachten dan van de verlossing door Christus' bloed. Als wij dat nu maar blijven zien en zeggen en geloven! Het is zo dwaas vandaag, ook in Nederland, dat men het verwacht van allerlei nationale en internationale sociale en economische en politieke acties en overeenkomsten en dergelijke. Dus van krachten in de mens en in het volksleven. Ons pascha is voor ons geslacht: Christus! Zo laat ons dan gelovig paasfeest vieren! Daar ligt de centrale van kerk en volk! Dát moeten we uitdragen en belijden voor het forum van ons Nederlandse volk. Dan zijn we getrouw profetisch en bij de bron, de enige bron van kerk-kracht en volksleven. U ziet, dat deze oud-testamentische stof volop christologisch is, Christus. Die komende is en verlossende, in het middelpunt heeft.

f. In dit verband van Josia's reformatiewerk wijs ik u nog op een treffende bijzonderheid, om u de verbanden in de Schrift tot op Christus in het vlees en tot op de jongste dag aan te wijzen. We lezen in 2 Kon. 23 bij de bijzonderheden over het wegruimen van de afgoderij in vers 10: „En hij verontreinigde Tofeth, dat in het dal Ben-Hinnom lag, opdat niemand meer zijn zoon of zijn dochter voor de Moloch door het vuur zou doen gaan” (Nieuwe Vertaling Ned. Bijbelgen.). Vergelijk 2 Kronieken 28:3, waar beschreven is, dat koning Manasse die afschuwelijke eredienst voor de afgod Moloch daar beoefende. Of de kinderen werden geslacht of verbrand is niet met zekerheid te zeggen, daar „met vuur verbranden” ook een symbolische handeling kan aanduiden. In elk geval is duidelijk, dat de kinderen des verbonds, Góds kinderen, daar aan een afgod werden gewijd. Dat was het toppunt van goddeloosheid in de kerk. Koning Achaz moet dat ook al gedaan hebben (2 Kon. 16 vs 3). Josia „verontreinigde” dat dal, dat wil zeggen: hij bewerkte het zo, dat het als een plaats van spot en afschuw door iedereen gemeden werd. Doch later schijnt men het weer voor dat afgodisch doel gebruikt te hebben. Jeremia moest tot straf daarvoor aankondigen, dat men dat dal in de toekomst „Moorddal” zou noemen, omdat men daar uit gebrek aan plaats de lijken der Judeërs zou begraven (Jer. 7:32 en 19:16). Daar kwam de mestvaalt van Jeruzalem, waar de worm niet sterft en het vuur niet wordt uitgeblust. Want volgens de rabbijnse overlevering werd daar allerlei vuil heengesleept om verbrand te worden en werden daar ook kadavers van dieren en lijken van veroordeelden aan de verrotting of de verbranding overgegeven. Zo werd voor het Israëlitische be-

telijk leven en armoede; Geestelijk leven en armenzorg (p. 17—104) en ten slotte weer een stuk van de Voorzitter der conferentie, waarin hij onder de titel: „Diaconale Kaleidoscoop” schrijft over: Een pad der schande? De les van Egypte en van de woestijn; De volvaardigheid des gemoeds; Alsdan zal Hij tot hen zeggen; Schoorsteen of fundament?; Met liefde en wijsheid gewapend; De wijze waarop wij geven; Eerst de natuurlijke bronnen; Opgroeiende kinderen; Vaderloze gezinnen; Latente krachten; Teleurstelling; Op elkander toezien; Luxe; Vasthouden; die wankelen; De helpende hand; Troostelijke redenen; Wij kunnen onze armen niet missen (p. 105—154). Op een boeiende, warme wijze worden in dat opstel allerlei aspecten van de „diakonie der barmhartigheid” besproken.

Dit boekje werd keurig uitgegeven, papier en letter zijn magnifiek. Het is niet in de handel. Maar als men f.1.75 stort op de postgiro No. 359828 ten name van A. Schilstra, Van Ostadestraat 26, Huizum (Fr.) ontvangt men het franco thuis. C. V.

wustzijn dat Tofeth van brandplaats der mensen de brandplaats van God. En werd het dientengevolge het beeld van de strafplaats der goddelozen. En in het Nieuwe Testament heet dan de hel, de strafplaats der goddelozen voor eeuwig, ge-henna, dat is hetzelfde als ge-hinnom of dal van Hinnom. Zie Prof. Schilder, Wat is de hel?, bladz. 70 v.v. Zo leent het Oude Testament het woord voor hel aan het Nieuwe. Reformatie is reiniging, en daarin, dat dan het gruwelijke naar de mestvaalt wordt gebracht, is die reiniging het begin van de grote reiniging op de jongste dag en de mestvaalt het beeld van de hel, waar de HERE dan het gruwelijke wegdoet uit Zijn mooie nieuwe wereld: wat in de hel komt wordt aan de verrotting en de verbranding voor eeuwig prijsgegeven! Zo trekt de HERE in Zijn Woord vanuit allerlei historische punten de lijnen niet alleen naar de nieuwe wereld maar ook naar de hel buiten Gods kosmos, Zijn sierlijk pronkjuweel ná de jongste dag. Zo is ook Josia in die reiniging van Jeruzalem en Kanaän en in de verontreiniging van dat dal, die put, bezig geweest in het grote werk Gods van reiniging van de wereld en verontreiniging van de put des afgronds. Want de HERE werkte ook onder Josia reeds aan op de nieuwe wereld en op de volkomen hel, beide na de laatste dag! Zodat Josia's reformatie-arbeid een eschatologische strekking heeft, gericht is op de eindhistorie. Kerkwerk is altijd werken aan de laatste dingen, is altijd aanwerken op de dag der volmaaktheid.

4. GODS WOORD OVER JOSIA'S EINDE.

a. In 2 Kron. 35:20—27 lezen we uitvoerig over het levenseinde van koning Josia. Dan zijn we in het jaar 609 vóór Christus. Drie jaar tevoren is Ninevé, de hoofdstad van Assyrië, door koning Nabopolassar van Babel, het hoofd van de groeiende „derde macht”, ingenomen. De Assyriërs moesten zich achter de Eufraat terugtrekken. Zij ontbieden dan de Egyptenaren onder Farao Necho om hen te helpen tegen de Chaldeërs. De Farao is bevreesd, dat straks de Chaldeërs heel Syrië en Kanaän zullen bezetten, zodat het met de Egyptische invloed in de Palestijnse landen zal gedaan zijn. Farao Necho landt met een leger aan de Palestijnse kust bij Akko, om vandaar naar Karchemisch aan de Eufraat te trekken. De Egyptenaren vermijden dus zorgvuldig de schending van Juda's grondgebied. Toch trekt Josia op tegen de Farao.

En nu is de vraag: waarom deed Josia dat? Waarom ging hij zich ongevraagd met de strijd tussen Oost en West inlaten? Waarom kleet hij nu tegen de Assyriërs en voor de opkomende „derde macht” van Babel?

In de Schrift wordt daarop geen antwoord gegeven. Doch het is, gezien de politieke situatie van die dagen, wel niet moeilijk te geven. Op het volgende is te wijzen. We weten, dat Josia er naar streefde om heel Kanaän onder zijn macht te brengen en te houden. Hij wilde het rijk van David en Salomo, Groot-Israël dus, herstellen. Voor dat „ideaal” had hij blijkbaar ook het volk van Juda gewonnen. Doch nu zag hij gevaar: als de Egyptenaren het zouden winnen, kon heel Kanaän wel eens onder de opperheerschappij van Egypte komen. Wanneer hij nu de Farao tegenhield, zou de „derde macht” Babel hem daarvoor wel dankbaar zijn en zou het kunnen gebeuren, dat hij in ruil voor zijn hulp heel Kanaän van Babel cadeau kreeg. Josia's optreden tegen de Farao is dus een meesterlijke politieke zet!

b. Doch daarmee is Josia ook geoordeeld. Want nu vervalt hij weer in de zonde van de oud-testamentische kerk in vorige dagen, dat zij n.l. gaat meespelen in de grote politiek der wereldvolken, in plaats van haar afzondering onder die volken krachtens haar verkiezing door de HERE te bewaren. Josia verwacht het blijkbaar niet meer alleen van de genade en het recht des HEREN voor Zijn kerk. Josia kleet voor de ene „draak” en verbindt zich met die ene „draak”, om een andere „draak” te bestrijden!

Daarbij komt nog iets anders. Josia zelf heeft met een oprecht hart en in zuiver geloof gereformeerd, maar het volk heeft zich aanvankelijk verzet en is nimmer tot een hartgrondige bekering gekomen. Josia is wel bemind bij zijn volk (Jer. 22:15), maar nu niet in de eerste plaats omdat hij voorging in de waarachtige dienst van de God des verbonds, maar meer omdat hij ijverde voor nationale eer in de verwerkelijking van het „ideaal” Groot-Israël! Het volk des verbonds gaf zijn hart niet aan de HERE. Dat blijkt immers uit twee onderscheiden gegevens der Schrift. Vooreerst uit 2 Kon. 23:24. Daar lezen we: „Ook de dodenbezweerders, de waarzeggers, en de terafim, de afgodsbeelden en al de gruwelen, die in het land van Juda en te Jeruzalem aangetroffen werden, deed Josia weg”. Die woorden: „aangetroffen werden” doen denken aan opsporing bij huiszoeking. Met andere woorden: Josia moest door zijn politie de huizen inspecteren, omdat het volk nog binnen de vier muren de private afgodendienst bleek vast te houden. Doch we begrijpen wel, dat op die wijze de bekering des harten niet kan worden bevorderd en afgedwon-

gen! Vand Schrift in grote refo roepen: „ Trouweloos hart, maar HEREN”

Josia w En nu had door zijn zwak is d volk. Josi een onbek haar opr wereld. W daan, staa Want de z wordt, is

Ik zeg l daag: wan de vrijmak is uit de v daarin niet niet ontva school óns machten v erger, dan aan het k tus, doch zullen we men tot on daarom j beseffen!

c. Josia zijn geloof listische v werpt in zijn volk kering des

En daar de mond hem zegt: Juda? Het huis waarr dat ik mij die met m 35:21). U zijn eigen dat zal w tekent de Farao's m Israëls G en meer d zult vrage God des v geloof, dat den ware door de As maarschall over: „De land en v deed Hiski tot de HE Maar dat stige situa ten raadp Necho beti aan waara

Hier kor dat wij ool ook als zij moeten to Wij hebbe nu onze l wil des Hl daar niet z zullen wij den toetser lijke wil G Wij kunne met ons e helpen; Hl

Amice f Van een der het di gaderingen king van h Vandaar o voor het p schaadt de mee niet is ke gevecht discussie het eens is die men ve is het ook die aan de gij onder het Wo